

Pandemonium

Eerder verschenen van deze auteur:

Voor ik val
Delirium amoris
Liesl & Po

*P*andemonium

LAUREN OLIVER

the house of books

Dit is een werk van fictie. Personages, gebeurtenissen en dialogen zijn een product van de verbeelding van de auteur. Elke overeenkomst met werkelijk bestaande gebeurtenissen of personen, levend of dood, berust op toeval.

Oorspronkelijke titel: Pandemonium
Oorspronkelijke uitgave: HarperCollins Publishers

Copyright © 2012 by Laura Schechter
Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2012 The House of Books, Vianen/Antwerpen

Vertaling: Willeke Lempens
Vormgeving omslag: marliesvisser.nl
Omslagbeeld: Giselle Abregú
Opmaak binnenwerk: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 3712 9
D/2012/8899/109
NUR 285

www.laurenoliverbooks.com
www.thehouseofbooks.com

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn ouders:
dank voor alle boeken, telefoontjes,
gratis maaltijden, eindeloos geduld, en grenzeloze liefde.

Nu

Alex en ik liggen samen op een deken in de achtertuin van Brooks Street 37. De bomen lijken hoger en donkerder dan anders. Hun bladeren zijn bijna zwart en zitten zo dicht op elkaar dat er geen enkel stukje lucht meer te zien is.

‘Geloof ik toch niet zo’n beste dag voor een picknick,’ zegt Alex.

Op dat moment besef ik pas dat we nog niets hebben gegeten van alle spullen die we hebben meegenomen. Op de rand van de deken staat een mand, gevuld met rottend fruit, dat krioelt van de kleine, zwarte mieren.

‘Hoezo niet?’ vraag ik.

We liggen op onze rug en turen naar het netwerk van bladeren boven ons, compact als een muur.

‘Omdat het sneeuwt natuurlijk,’ lacht Alex.

En dan zie ik dat hij gelijk heeft. Het sneeuwt: dikke, askleurige vlokken dwarrelen om ons heen naar beneden. En het is ijskoud: mijn adem komt er in wolkjes uit. Ik druk me tegen hem aan, in een poging het warm te krijgen.

‘Sla je arm eens om me heen,’ zeg ik.

Maar Alex reageert niet.

Ik probeer me in de holte tussen zijn arm en zijn borstkas te wringen, maar zijn lichaam is stug; het geeft geen millimeter mee. 'Alex,' zeg ik. 'Toe nou... ik heb het koud!'

'Ik heb het koud,' herhaalt hij, met lippen die amper bewegen; blauw en met diepe kloven erin. Hij tuurt nog steeds naar de bladeren, zonder met zijn ogen te knippen.

'Alex, kijk me eens aan,' zeg ik.

Maar hij draait zijn hoofd niet, knippert niet met zijn ogen, hij beweegt helemaal niet meer.

Een hysterisch gevoel borrelt in me omhoog, als een stem die snerpt: Dit is mis, mis, mis! Ik vlieg overeind en leg mijn hand op zijn borstkas: koud als ijs. 'Alex?' zeg ik. En dan gil ik het uit: 'Alex!'

'Lena Morgan Jones!'

Met een schok keer ik terug op aarde. Om me heen wordt gedempt gegiecheld.

Mevrouw Fierstein, de natuur- en scheikundelerares van Quincy Edwards Highschool voor Meisjes in Brooklyn, Sectie 5, District 17, zesde klas, kijkt me woest aan. Dit is al de derde keer deze week dat ik tijdens haar les in slaap val.

'Aangezien jij de Schepping der Natuurlijke Orde zo vermoeiend lijkt te vinden,' zegt ze, 'mag ik dan een uitstapje naar het kantoor van de directrice voorstellen om je weer wat op te frissen?'

'Nee!' flap ik er uit, harder dan de bedoeling was – wat een nieuwe ronde gegiechel van de meiden uit mijn klas oproept.

Ik ben net na de kerstvakantie (iets meer dan twee maanden geleden) op Edwards begonnen en nu al heb ik het etiketje Eersteklas Mafkees. Ze mijden me hier alsof ik een ziekte heb. Alsof ik de Ziekte heb.

Ze moesten eens weten.

'Dat was je laatste waarschuwing, mejuffrouw Jones,' zegt mevrouw Fierstein. 'Is dat begrepen?'

‘Het zal niet meer gebeuren,’ zeg ik, trachtend er gehoorzaam en berouwvol bij te kijken. Vlug stop ik de herinnering aan die nachtmerrie weg, evenals al mijn gedachten over Alex, Hana, mijn oude school – weg, weg, weg. Precies zoals Raaf me heeft geleerd.

Het oude leven is dood.

Mevrouw Fierstein kijkt me nog een seconde strak aan – om me te intimideren, denk ik – en draait zich dan weer om naar het bord en vervolgt haar verhaal over de goddelijke energie van elektronen.

De oude Lena zou als de dood zijn geweest voor een lerares als mevrouw Fierstein, die oud en gemeen is en eruitziet als een kruising tussen een kikker en een pitbull. Zij is zo iemand bij wie de Behandeling volkomen nutteloos lijkt: je kunt je echt niet voorstellen dat zij ooit verliefd zou kunnen worden, ook zonder Procedure.

Maar de oude Lena is dood.

Ik heb haar begraven.

Ik heb haar achtergelaten achter een hek; achter een muur van rook en vuur.

Toen

In het begin is er vuur. Vuur in mijn benen en longen; vuur dat door elke zenuw en cel van mijn lichaam trekt. Dat is hoe ik opnieuw word geboren, met veel pijn: ik verrijs uit de verstikkende hitte en het duister; baan me een weg over een donker, vochtig terrein vol vreemde geuren en geluiden.

Ik ren en ren. En als ik niet langer kan rennen, strompel ik. En als ik ook dat niet meer kan, kruip ik: centimeter voor centimeter, klauwend met mijn nagels in de aarde – als een worm die over het overwoekerde oppervlak van deze vreemde, nieuwe wildernis glijdt.

Ik bloed zelfs tijdens deze geboorte.

Ik weet niet hoe ver ik de Wildernis al in ben, of hoelang ik me steeds dieper het bos in heb gewerkt, als ik me realiseer dat ik ben geraakt. Minstens één regulator moet me te grazen hebben genomen, terwijl ik tegen het hek op klom. Een kogel heeft mijn zij geschampt, vlak onder mijn oksel. Mijn T-shirt is nat van het bloed. Ik heb geluk: de wond is niet diep. Maar bij het zien van dat bloed en dat reepje ontbrekende huid, wordt alles ineens

echt: deze nieuwe plek, zijn monsterlijke, weelderige begroeiing, alles wat er is gebeurd, alles wat ik heb achtergelaten.

Alles wat me is afgepakt.

Ook al zit er niets in mijn maag, toch moet ik opeens overgeven. Ik hoest wat lucht op en spuug gal tussen de glanzende, platte bladeren om me heen. Boven me kwetteren vogels; een dier dat komt kijken wat er aan de hand is, trekt zich haastig terug in de wirwar van planten en struiken.

Denk, denk... Alex... Bedenk wat Alex nu zou doen. Alex is hier, hier bij je. Stel je dat voor.

Ik trek mijn T-shirt uit, scheur er een reep van af en bind het schoonste stuk strak om mijn borstkas, zodat het tegen de wond drukt en zo helpt het bloeden te stelpen.

Ik heb geen idee waar ik ben of waar ik naartoe moet. Het enige wat ik kan bedenken, is blijven rennen, steeds dieper de Wildernis in – weg van alle hekken en die wereld van honden, geweren en...

Alex...

Nee, Alex is hier. Dát moet je je voorstellen.

Ik blijf de ene stap na de andere zetten: vechtend tegen doorns, bijen, muskieten, dikke takken, muggenwolken, flarden mist. Op een gegeven moment kom ik bij een rivier. Ik ben zo verzwakt dat ik bijna onder wordt getrokken door de stroming. 's Nachts: stromende regen, hard en koud; weggekropen tussen de wortels van een gigantische eik, terwijl overal om me heen onzichtbare dieren zich schreeuwend en hijgend door het donker haasten. Ik durf niet te gaan slapen: als ik slaap, ga ik eraan.

Nee, ze wordt niet zomaar geboren, de nieuwe Lena.

Stap voor stap... en dan, centimeter voor centimeter. Kruipend, mijn binnenste opgekruld, mijn mond gevuld met de smaak van rook. Nagel voor nagel, als een worm.

Dat is hoe zij op de wereld komt, de nieuwe Lena.

Als ik echt niet langer kan, geen centimeter verder, leg ik mijn hoofd op de grond en wacht op de dood. Ik ben te moe om nog bang te zijn. Boven me is het zwart, overal om me heen is het zwart, de geluiden van het woud zijn de symfonie die mij deze wereld uit zullen zingen.

Ik ben al op mijn eigen begrafenis. Ze laten me in een smalle, donkere ruimte zakken. Tante Carol is er, Hana is er, mijn moeder, mijn zus en zelfs mijn lang geleden overleden vader. Ze kijken toe hoe mijn lichaam in het graf afdaalt. Ze zingen.

Dan lig ik in een donkere tunnel, gevuld met mist.

Maar ik ben niet bang.

Want aan de andere kant wacht Alex op me. Hij staat er te glimlachen, badend in het zonlicht. Hij steekt zijn armen naar me uit en roept...

Hé... hé! Word eens wakker.

‘Hé, word nou wakker. Kom op, kom op!’

De stem trekt me terug uit de tunnel.

Een ogenblik lang ben ik diep teleurgesteld, als ik mijn ogen open en niet Alex’ gezicht zie, maar een heel ander gezicht – scherp en onbekend. Ik kan even niet denken, mijn hele wereld ligt aan gruzelementen. Zwart haar, puntige neus, felgroene ogen: stukken van een puzzel die ik met geen mogelijkheid in elkaar kan zetten.

‘Toe maar... ja, goed zo... blijf bij me. Braam, waar blijft verdomme dat water?’

Een hand onder mijn nek. En dan opeens: zaligheid – het voelt als ijs, glibberende, glijdende vloeistof. Water stroomt in mijn mond, in mijn keel, drijft over mijn kin, spoelt het stof en de smaak van vuur weg. Eerst hoest ik, verslik me, barst bijna in tranen uit; dan slik ik, slobber, slurp, terwijl de hand onder mijn nek blijft en de stem me aanmoedigend toefluistert.

‘Goed zo! Neem maar zoveel als je nodig hebt. Alles is goed nu, je bent veilig.’

Donker haar, los, als een tent om me heen: een vrouw dus. Of nee, een meisje met een smalle, strakke mond, rimpels bij haar ooghoeken en handen zo ruw als wilgenbast en zo groot als manden.

Ik denk: dank je wel. Ik denk: moeder.

‘Je bent veilig. Het is goed. Alles komt goed met je.’

Want dat is tenslotte hoe baby’s geboren worden: gewiegd in iemands armen, drinkend, hulpeloos.

Daarna trekt de koorts me weer onder. De ogenblikken dat ik bij bewustzijn ben zijn schaars, de indrukken onsamenhangend.

Nog meer handen, nog meer stemmen; het gevoel dat ik word opgetild; een caleidoscoop van groen boven me, delen van patronen in de lucht. Even later is er de geur van een kampvuur, iets kouds en nats wat tegen mijn huid wordt gedrukt, rook, gedempte stemmen, een snijdende pijn in mijn zij, gevolgd door ijs, verlichting, iets zachts wat langs mijn benen strijkt.

Daartussenin: dromen zoals ik die nog nooit heb gehad – vol met explosies en geweld; dromen van weggesmolten huid en tot zwarte brokstukken verkoolde skeletten.

En Alex, die zie ik nooit meer. Hij is voor me uit gegaan en verdwenen in de tunnel.

Bijna altijd als ik ontwaak, is zij er – het donkerharige meisje. Ze spoort me aan wat water te drinken of drukt een koele handdoek tegen mijn voorhoofd. Haar handen ruiken naar rook en cederhout.

En tussen dat alles – het ritme van waken en slapen, de koorts, de rillingen – is er dat woord, dat zij steeds maar weer herhaalt, waardoor het zich op den duur in mijn dromen verweeft en langzaam iets van het duister begint weg te duwen, me omhoogtrekt, me redt van de verdrinkingsdood: veilig, veilig, veilig. Je bent nu veilig.

Na ik weet niet hoelang, trekt de koorts eindelijk weg en dobber ik op de rug van dat woord terug de bewuste wereld binnen

– zachtjes, kalmpjes, alsof ik op één lange golf helemaal naar de kust glijd.

Voordat ik mijn ogen open, ben ik me al bewust van het geluid van borden die elkaar raken, de geur van iets wat gebakken wordt, het gebrom van stemmen. Mijn eerste gedachte is dat ik weer thuis ben, in het huis van tante Carol, en dat zij me elk moment kan roepen voor het ontbijt – een ochtend als alle andere.

Maar dan keren in één klap de herinneringen terug: mijn vlucht samen met Alex, de mislukte ontsnapping, mijn dagen en nachten alleen in de Wildernis.

Ik open mijn ogen en wil overeind komen. Maar mijn lichaam wil niet gehoorzamen: het enige wat ik kan, is mijn hoofd optillen. Het voelt alsof ik in steen gevat ben.

Het donkerharige meisje – waarschijnlijk degene die me heeft gevonden en me hiernaartoe heeft gebracht (waar ‘hier’ ook moge zijn) – staat in de hoek naast een grote stenen gootsteen. Zodra ze me hoort bewegen, draait ze zich om.

‘Rustig aan!’ zegt ze en trekt haar handen uit de bak. Haar armen zijn nat tot aan de elleboog. Haar gezicht staat scherp, in de opperste staat van paraatheid, als een dier. Haar tanden zijn klein, te klein voor haar mond, en staan een beetje scheef.

Ze komt op me af en hurkt naast het bed. ‘Je bent een hele dag onder zeil geweest.’

‘W-waar ben ik?’ vraag ik. Mijn stem klinkt rasperig, haast onherkenbaar.

‘Op de thuisbasis,’ zegt ze, me onderzoekend aankijkend. ‘Althans, zo noemen wij het hier.’

‘Nee, ik bedoel...’ Ik doe mijn best om de puzzelstukken van wat er moet zijn gebeurd nadat ik over dat hek ben geklommen, aan elkaar te passen. De enige aan wie ik kan denken, is Alex. ‘Ik bedoel: is dit de Wildernis?’

Er trekt een uitdrukking – argwaan wellicht – over haar gezicht. ‘We bevinden ons in een vrije zone, ja,’ antwoordt ze behoedzaam. Dan staat ze op en loopt weg zonder nog een woord tegen me te zeggen, en verdwijnt door een duistere deur-opening.

Dieper in het pand hoor ik vaag het geluid van stemmen. Ik voel een scherpe steek van angst. Was het dom van me om over de Wildernis te beginnen; ben ik bij deze mensen echt wel veilig? Ik heb ongereguleerd gebied nog nooit ‘een vrije zone’ horen noemen.

Maar, nee: wie ze ook zijn, ze móeten aan mijn kant staan. Ze hebben me immers gered. En ik ben dagenlang volledig aan hen overgeleverd geweest.

Met veel inspanning weet ik mezelf omhoog te duwen, totdat ik zo’n beetje rechtop zit, met mijn hoofd tegen de harde stenen muur achter me.

Ik zie nu dat de hele ruimte van steen is: een ruwe stenen vloer, stenen muren met op sommige plaatsen een dun laagje schimmel en een ouderwets stenen aanrecht met een roestige kraan, die duidelijk al jaren niet meer werkt. Ik lig op een hard, smal bed, met een paar haveloze, gewatteerde dekens. Naast een paar zinken emmers (in een hoek onder de kapotte gootsteen) en een houten stoel is dit het enige wat er staat. Er zijn geen ramen en geen elektrische lampen: slechts twee batterijlampen vullen de ruimte met een zwak, blauwig licht.

Aan een van de muren hangt een klein houten kruis, met een mannenfiguur erop. Ik herken dit symbool: het hoort bij een van de oude godsdiensten, uit de tijd van vóór de Behandeling. Ik kan me alleen niet meer herinneren wélk geloof.

Ik krijg opeens een flashback naar het derde jaar van de universiteit: mevrouw Dernler, van Amerikaanse Geschiedenis, die ons vinnig aankijkt vanachter haar enorme bril, met haar wijsvinger in het openliggende lesboek prikt en roept: ‘Zien jullie

wel? De oude godsdiensten: totaal bevuikt met liefde, riekend naar delirium amoris, ze dropen er gewoon van!' Wat ons op dat moment natuurlijk verschrikkelijk leek, en zonder meer waar.

Liefde, het dodelijkste van alle dodelijke dingen.

Liefde, het maakt je kapot.

Alex.

Zowel wanneer je het hebt...

Alex.

Als wanneer je het niet hebt.

Alex.

'Je was halfdood toen we je vonden,' zegt het donkerharige meisje eenvoudigweg, als ze de kamer weer binnenkomt. Ze draagt voorzichtig een aardewerken kom in beide handen. 'Meer dan half zelfs: we dachten eigenlijk niet dat je het zou redden. Maar ik vond dat we het op zijn minst moesten proberen.'

Ze schenkt me een weifelende blik, alsof ze niet zeker weet of ik al die moeite wel waard ben geweest. Ze doet me even denken aan mijn nichtje Jenny, zoals die me altijd met haar handen op de heupen onderzoekend opnam. Ik sluit vlug mijn ogen, om te voorkomen dat alles terugkomt: die vloedstroom van beelden en herinneringen, uit een leven dat nu dood is.

'Dank je,' zeg ik maar gauw.

Ze haalt haar schouders op en zegt: 'Graag gedaan' – wat nog gemeend klinkt ook. Ze trekt de houten stoel naast mijn bed en gaat erop zitten. Ze heeft haar lange haar boven haar linkeroor bijeengebonden. Eronder zie ik het teken van de Procedure – een driepuntig litteken – precies zoals dat van Alex. Maar zij kan nooit Behandeld zijn. Ze zit immers hier, aan de andere kant van het hek en moet een Onwaardige zijn.

Ik probeer nog wat rechter te gaan zitten, maar laat me na een paar tellen worstelen uitgeput terugzakken. Ik voel me net een marionet, die maar half tot leven is gekomen. Ik voel een brandende pijn tussen mijn ogen. En als ik naar beneden kijk, zie

ik op mijn huid een netwerk van sneetjes, schaafwonden, krassen, insectenbeten en korsten.

In de kom die het meisje bij zich heeft, zit een hoofdzakelijk heldere bouillon, hier en daar gekleurd met een zweempje groen. Ze wil hem me net aangeven, als ze aarzelt. ‘Kun je hem zelf vasthouden?’

‘Natuurlijk wel,’ zeg ik, feller dan ik bedoelde.

De kom is echter zwaarder dan ik had gedacht. Het kost erg veel moeite om hem naar mijn mond te brengen, maar uiteindelijk lukt het. In mijn keel, zo rauw als schuurpapier, voelt de bouillon hemels. Hij heeft een wat vreemde, mosachtige nasmaak, maar toch slok en slurp ik de hele kom leeg.

‘Rustig, rustig,’ zegt het meisje.

Maar ik kan niet stoppen. Plots gaapt de honger binnen in me: donker en eindeloos en allesoverheersend. Zodra ik de bouillon opheb, wil ik meer, ook al begint mijn maag meteen samen te trekken.

‘Straks ben je misselijk,’ zegt het meisje hoofdschuddend, terwijl ze de lege kom van me aanneemt.

‘Is er nog wat?’ zeg ik schor.

‘Straks,’ zegt ze.

‘Toe, alsjeblijft...’ De honger is als een slang, die kronkelt op de bodem van mijn maag en me van binnenuit opvreet.

Zuchtend staat ze op en verdwijnt weer door de verduisterde deuropening.

De stemmen vanuit de gang lijken even op te leven. Maar dan is het abrupt stil.

Het donkerharige meisje komt terug, met een tweede kom bouillon. Ik neem hem van haar aan; zij neemt weer plaats op de stoel, met haar knieën tegen haar borstkas – als een kind. Ze zijn knokig en bruin.

‘Zo,’ zegt ze, ‘waar ben je precies overgestoken?’ Als ik aarzel, zegt ze vlug: ‘Geeft niet, hoor. Je hóéft er niet over te praten, als je niet wilt.’

‘Nee nee, ik vind het niet erg.’

Ik drink nu wat langzamer uit de kom, genietend van de vreemde, aardse smaak: alsof de soep is gebrouwen met stenen. Wie weet is dat ook wel zo. Alex heeft me eens verteld dat de Onwaardigen – zij die in de Wildernis wonen dus – hebben geleerd zich te redden met een minimum aan voedingsmiddelen.

‘Ik kom uit Portland.’

Veel te snel is de kom alweer leeg. De slang in mijn maag zwiept nog steeds met zijn staart.

‘Waar zitten we nu?’

‘Een paar kilometer ten oosten van Rochester,’ zegt ze.

‘Rochester, New Hampshire?’ vraag ik.

Ze grijnst. ‘Jep. Jij moet stevig hebben doorgeploegd. Hoelang ben je in je eentje daarbuiten geweest?’

‘Geen idee.’ Ik leg mijn hoofd tegen de muur. Rochester, New Hampshire... Ik ben bij de noordelijke grens overgestoken, dus moet ik een hele lus door de Wildernis hebben gemaakt, om uiteindelijk bijna honderd kilometer ten zuidwesten van Portland uit te komen! Al heb ik dagen aan een stuk geslapen, ik voel me meteen weer uitgeput. ‘Ik ben de tijd een beetje kwijtgeraakt.’

‘Zo, behoorlijk onversaagd, jij!’ zegt ze.

Ik weet niet precies wat dat woord betekent, maar ik kan het wel raden.

‘Hoe ben je eigenlijk overgestoken?’

‘Ik eh... heb het niet alleen gedaan,’ zeg ik. De slang in mijn maag haalt weer uit; werkt zich zelfs omhoog. ‘Ik bedoel, het was niet de bedoeling dat ik er alleen over ging.’

‘Was er iemand bij je?’ Ze kijkt me weer zo doordringend aan. Haar ogen zijn nu bijna net zo donker als haar haar. ‘Een vriend of vriendin?’

Ik weet niet hoe ik haar moet verbeteren. Mijn beste vriend, mijn vriendje, mijn grote liefde. Ik voel me nog steeds niet helemaal prettig bij dat woord, en het lijkt bijna heiligschennis om het tegenover haar uit te spreken, dus knik ik slechts.

‘Wat is er gebeurd?’ vraagt ze, iets zachter.

‘Hij... heeft het niet gehaald.’

Ik zie een begrijpende flits in haar ogen bij het horen van het woordje ‘hij’. Als we samen uit Portland zijn gekomen – een stad waar men zich strikt aan de Segregatie houdt – moeten we meer dan gewone vrienden zijn geweest. Gelukkig vraagt ze hier niet over door.

‘We hebben het gered tot aan het grenshek. Maar toen kwamen de regulators en de bewakers...’ De pijn in mijn buik wordt erger. ‘Ze waren met te veel.’

Ze staat abrupt op, pakt een van de vlekkerige, zinken emmers uit de hoek, zet hem naast het bed en gaat weer zitten.

‘Wij hebben wat geruchten gehoord,’ zegt ze kort. ‘Verhalen over een grote ontsnapping uit Portland, met veel politie, de zoveelste doofpotaffaire.’

‘Dus jullie weten ervan?’ Ik doe opnieuw een poging wat rechter te gaan zitten, maar de krampen in mijn buik doen me dubbelklappen en terugzakken tegen de muur. ‘Zeggen ze ook wat er precies is gebeurd met mijn vriend?’

Ik stel de vraag, ook al weet ik het antwoord al. Natuurlijk weet ik dat. Ik heb hem daar immers zien staan, bedekt onder het bloed, terwijl zij boven op hem sprongen, als die zwerm zwarte mieren uit mijn droom.

Ze geeft geen antwoord, maar trekt haar mond tot een strakke streep en schudt haar hoofd. Ze hoeft ook niets te zeggen: het is me al duidelijk – het antwoord staat geschreven in het medelijden in haar ogen.

De slang ontrolt zich in zijn volle lengte en begint te zwiepen. Ik sluit mijn ogen.

Alex, Alex, Alex. Mijn drijfveer voor alles, mijn nieuwe leven, de belofte dat het beter zou worden: verdwenen, verwaaid tot as. Niets zal ooit meer goed zijn.

‘O... ik had gehoopt dat...’

Ik hijg als dat nare, kronkelende ding in mijn buik opstijgt tot in mijn keel en een golf van misselijkheid met zich meebrengt.

Het meisje zucht opnieuw. Ik hoor haar opstaan: de stoel schraapt luid als ze hem wegschuift van het bed.

‘Ik geloof...’ Ik krijg de woorden er amper uit, zo hard doe ik mijn best de misselijkheid weg te slikken. ‘Ik geloof dat ik moet...’

En dan klap ik voorover en braak in de emmer die zij zojuist naast me heeft neergezet, mijn hele lichaam in de ban van de misselijkheid.

‘Ik wist het,’ zegt ze hoofdschuddend en verdwijnt weer in de donkere gang. Nog geen seconde later steekt ze haar hoofd weer om de deur. ‘O trouwens, ik heet Raaf.’

‘Lena,’ zeg ik – wat weer een nieuwe braakronde oproept.

‘Lena,’ herhaalt het meisje. Dan roffelt ze één keer met haar knokkels op de muur. ‘Welkom in de Wildernis.’

En weg is ze – en laat mij achter met de emmer.

Later die middag komt Raaf terug en probeer ik de bouillon opnieuw. Ditmaal drink ik hem langzaam en lukt het me de boel binnen te houden. Ik ben echter nog zo zwak, dat ik de kom amper bij mijn lippen krijg, zodat Raaf me moet helpen. Normaal gesproken zou ik me daarvoor schamen, maar nu voel ik er niets bij. Als de misselijkheid langzaam afneemt, komt er een gevoelloosheid voor in de plaats die zo volledig is, dat het lijkt alsof ik wegzak in een bad met ijswater.

‘Goed zo,’ zegt Raaf, als ik de helft van de bouillon heb weten weg te werken. Dan neemt ze de kom van me over en verdwijnt weer.

Nu ik eindelijk wakker en weer bij bewustzijn ben, wil ik alleen maar zo snel mogelijk weer gaan slapen. Dan kan ik me tenminste weer terugdromen naar Alex, terug naar een andere wereld. Want hier, in deze wereld, heb ik niets: geen familie, geen huis,

geen plek om naartoe te gaan. Alex is weg. En mijn identiteit zal onderhand wel Ongeldig zijn gemaakt.

En ik kan er niet eens om huilen. Mijn binnenste is tot stof vergaan.

Ik blijf maar denken aan dat laatste moment, toen ik me om-draaide en hem daar zag staan, achter die muur van rook. In mijn hoofd probeer ik terug te grijpen, door het hek heen, achter de rook; probeer ik zijn hand te pakken en te trekken.

Alex, kom terug!

Ik kan niets anders doen dan me laten wegzinken. De uren verdringen zich om me heen, omsluiten me als een grafombe.

Wat later hoor ik schuifelende voetstappen, gevolgd door echo's van gelach en gepraat. Dat geeft me in ieder geval iets om me op te richten. Ik probeer de stemmen te onderscheiden en te raden hoeveel sprekers er zijn. Maar ik weet er alleen wat lage tonen uit te halen (mannen, jongens), wat hoog gegiechel en af en toe een harde lach. Eén keer hoor ik Raaf roepen: 'Oké, oké,' maar verder zijn het slechts geluidsgolven, verschillende tonen – als een zacht lied in de verte.

Natuurlijk is het logisch dat jongens en meiden in de Wilder-nis samen een huis delen. Dat is het hele punt tenslotte: de vrijheid om te kiezen, met elkaar op te trekken, naar elkaar te kijken, elkaar aan te raken, lief te hebben. Toch ligt dat idee erg ver van mijn werkelijkheid. Ik kan het niet helpen dat ik een beetje in paniek begin te raken.

Alex is de enige jongen die ik ooit heb gekend, met wie ik echt heb gepraat. Ik denk niet graag aan al die mannelijke vreemde-lingen aan de andere kant van de stenen muur, met hun bariton-stemmen en volle lach.

Voordat ik Alex ontmoette, leefde ik al bijna achttien jaar met een grenzeloos geloof in het systeem. Ik geloofde honderd pro-cent dat liefde een ziekte was, waartegen we ons moesten be-schermen, en dat jongens en meisjes rigoureuus gescheiden moes-

ten worden gehouden om besmetting te voorkomen. Een blik, een glimp, een aanraking, een omhelzing: alles droeg het risico van besmetting in zich. En al ben ik door mijn omgang met Alex wel wat veranderd, zo'n grote angst schud je niet zomaar van je af. Dat is onmogelijk.

Ik sluit mijn ogen, haal diep adem en probeer mezelf opnieuw door al die lagen van bewustzijn heen te duwen, om me te laten wegdragen door de slaap.

'Hup, Blauw, wegwezen hier. Bedtijd.'

Mijn ogen vliegen weer open.

In de deuropening staat een meisje van een jaar of zes, zeven naar me te kijken. Ze is mager, heel bruin en draagt een groezelige korte spijkerbroek en een katoenen trui, die haar zo'n veertien maten te groot is – zo groot dat hij van haar schouders glijdt en schouderbladen zo spits als vleugels onthult. Haar haar is donkerblond en valt bijna tot op haar middel. Ze draagt geen schoenen.

Raaf probeert, met een bord in haar hand, om haar heen te komen.

'Maar ik ben nog helemaal niet moe,' zegt het kind. Haar blik heeft mij nog geen moment losgelaten. Ze wipt van de ene voet op de andere, maar komt de kamer niet in. Haar ogen hebben een opvallende kleur blauw – als de lucht.

'Geen maar,' zegt Raaf en geeft Blauw een speelse duw met haar heup terwijl ze zich langs haar wurmt. 'Eruit!'

'Ja, maar...'

'Blauw, wat is regel nummer één?' Raafs stem wordt strenger.

Blauw brengt haar duim naar haar mond en kauwt op haar nagel. 'Altijd naar Raaf luisteren,' mompelt ze.

'Inderdaad. En nu zeg Raaf dat het bedtijd is. Dus, hup, wegwezen!'

Het meisje werpt me een laatste, spijtige blik toe en rent dan weg.

Raaf zucht, rolt met haar ogen en trekt de stoel weer naast het bed. ‘Sorry hoor,’ zegt ze. ‘Iedereen is nieuwsgierig naar het nieuwe meisje.’

‘Iedereen?’ vraag ik.

Mijn keel is kurkdroog. Het is me nog niet gelukt om op te staan en naar de gootsteen te lopen. Bovendien: de kraan werkt toch niet. Er zal wel helemaal geen waterleiding zijn, hier in de Wildernis. Al die netwerken – water, elektriciteit – zijn natuurlijk jaren geleden al kapotgeschoten, tijdens de Bliksemoorlog.

‘Ik bedoel: met hoeveel zijn jullie?’

Raaf trekt haar schouders op. ‘O, dat wisselt nogal. Mensen lopen in en uit, trekken van de ene nederzetting naar de andere. Op dit moment waarschijnlijk een stuk of twintig, maar in juni hadden we wel veertig zwevers. En ’s winters wordt deze nederzetting helemaal afgesloten.’

Ik knik, ook al begrijp ik niet veel van haar verhaal.

Van Alex heb ik alleen wat basisdingen over de Wildernis gehoord. En natuurlijk zijn we een keer samen overgestoken: de eerste en enige keer dat ik ongereguleerd gebied betrad – vóór onze grote ontsnapping.

Voor mijn grote ontsnapping.

Ik druk mijn nagels in de muis van mijn hand.

‘Alles goed?’ Raaf kijkt me doordringend aan.

‘Ik zou wel wat water lusten,’ zeg ik.

‘Hier,’ zegt ze, ‘pak eens aan.’ Ze geeft me het bord. In het midden liggen twee ronde koekjes, een soort donkere, korrelige pan-nenkoekjes. Dan pakt ze een gedeukt soepblik van de plank in de hoek en gebruikt dit om wat water uit een van de emmers onder de gootsteen te scheppen.

Als ze me het water aangeeft, hoop ik toch even dat die emmer niet ook als kotsbak heeft gediend.

‘Glas is hier zeldzaam,’ zegt ze als ze mijn opgetrokken wenkbrauwen ziet, waarna ze eraan toevoegt: ‘Bommen.’ Ze zegt het

alsof ze bij de groenteboer staat en om grapefruits vraagt; alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Ze gaat weer zitten en begint met haar lange, bruine vingers afwezig haar haar te vlechten.

Ik breng het soepblik naar mijn lippen. De rand is helemaal kartelig, dus moet ik heel voorzichtig drinken.

‘Je leert hier wel improviseren,’ zegt Raaf, met een vleugje trots. ‘Wij maken van niets iets: van restjes, van afval, van botten. Maar dat zul je nog wel zien.’

Ik kijk naar het bord op mijn schoot. Ik heb honger, maar die woorden ‘afval’ en ‘botten’ maken me toch een beetje nerveus.

Raaf begrijpt blijkbaar wat ik denk, want ze begint te lachen. ‘Geen zorgen,’ zegt ze. ‘Dat is niks smerigs, hoor. Noten, bloem en wat olie. Niet het lekkerste wat je ooit zult krijgen, maar het zorgt wel dat je niet verzwakt. We zitten momenteel wat krap in onze voorraad: er is al een week geen zending meer geweest. Die ontsnapping heeft het ons goed lastig gemaakt.’

‘De mijne?’

Ze knikt. ‘Ze houden de grenshekken al de hele week onder stroom en de beveiliging is verdubbeld.’ Ik open mijn mond al om mijn excuses aan te bieden, maar ze onderbreekt me. ‘Het is al goed, hoor. Dat doen ze bij elke uitbraak. Ze zijn altijd bang voor een massale reactie; dat mensen de Wildernis zullen bestormen. Over een paar dagen worden ze wel weer gemakkelijker en krijgen wij weer voorraden door. Tot die tijd...’ – ze wijst met haar kin naar mijn bord – ‘eten we dus noten.’

Ik neem een voorzichtig hapje van de pannenkoek. Hij smaakt niet eens zo slecht: krokant en niet te vet (er blijft maar een dun glanzend laagje op mijn vingers achter). Een stuk lekkerder dan de bouillon, zeg ik tegen Raaf.

Ze straalt helemaal. ‘Ja, Kakkerlak is onze vaste kok. Die kan werkelijk overal iets lekkers van maken. Nou ja... iets eetbaars.’

‘Kakkerlak? Is dat zijn echte naam?’

Raaf is klaar met haar vlecht. Ze gooit hem over haar schouder

en begint aan de volgende. ‘Net zo echt als de mijne,’ zegt ze. ‘Kakkerlak woont al zijn hele leven in de Wildernis. Hij komt oorspronkelijk van een van de nederzettingen verder naar het zuiden, bij Delaware. Daar moeten ze hem zijn naam hebben gegeven, want toen hij hier aankwam, heette hij al Kakkerlak.’

‘En Blauw?’ vraag ik.

De eerste pannenkoek krijg ik zonder misselijk te worden naar binnen. Daarna zet ik het bord op de grond naast het bed. Ik stel mijn geluk liever niet te veel op de proef.

Ze aarzelt slechts een fractie van een seconde. ‘Zij... is hier geboren, in deze nederzetting.’

‘Dan is ze vast zo genoemd vanwege haar ogen,’ zeg ik.

Raaf staat abrupt op, draait zich vlug om en zegt vaag: ‘Mm mm.’ Dan loopt ze naar de plank boven de gootsteen en knipt een van de batterijlampen uit, zodat de ruimte nog verder wegzakt in het duister.

‘En jij dan?’ vraag ik.

Ze wijst op haar haar. ‘Ravenzwart.’ Dan glimlacht ze. ‘Niet bijster origineel.’

‘Nee, ik bedoel... ben jij hier ook geboren? In de Wildernis?’

De glimlach verdwijnt van haar gezicht, alsof je een kaars uitblaast. Even lijkt ze bijna boos. ‘Nee,’ zegt ze kort. ‘Ik ben hier pas op mijn vijftiende gekomen.’

Ook al voel ik dat ik het beter niet kan doen, toch vraag ik door. ‘In je eentje?’

‘Ja.’ Ze pakt de tweede lamp, die een bleekwit licht uitstraalt, en loopt ermee naar de deur.

‘Hoe heette je eerst dan?’ vraag ik.

Ik zie haar verstijven, ook al staat ze met haar rug naar me toe. ‘Vóór je naar de Wildernis kwam, bedoel ik.’

Even staat ze daar. Dan draait ze zich om. Ze houdt de lamp zo laag, dat haar gezicht in het halfdonker blijft gehuld. Haar ogen zijn twee glanzend zwarte stenen in het maanlicht. ‘Je kunt

er maar beter aan wennen,' zegt ze, kalm maar met nadruk. 'Alles wat je was, het leven dat je leidde, de mensen die je kende... stof.' Ze schudt haar hoofd en zegt dan, nog wat strenger: 'Er is geen eerst, er is geen voorheen. Er is alleen nu, en alles wat daarna komt.'

Dan loopt ze met de lamp de gang in en laat mij in het donker achter – met een razendsnel kloppend hart.

De volgende ochtend word ik met een rammelende maag wakker. Het bord met de andere pannenkoek staat er nog. Als ik er naar reik, glijd ik uit bed en knal met mijn knieën op de koude, stenen vloer. Een kever onderzoekt de bovenkant van de pannenkoek. Anders – voorheen – zou ik dat te smerig voor woorden hebben gevonden, maar nu is mijn honger te erg om me er druk over te maken. Ik schiet het beestje weg, kijk hoe het wegvlucht en schrok de pannenkoek dan op, met twee handen, waarna ik mijn vingers aflik. Het stilt mijn honger bij lange na niet.

Dan ga ik langzaam staan, steunend op het bed. Het is voor het eerst sinds dagen dat ik rechtop sta en meer probeer dan naar de ijzeren bak in de hoek kruipen, die Raaf daar heeft neergezet om mijn behoefte in te doen. Hurkend in het donker, met mijn hoofd naar beneden en trillende bovenbenen, voel ik me dan eerder een dier dan een mens.

Ik ben zo verzwakt, dat ik bij de deuropening al vermoeid tegen de stijl moet leunen. Ik voel me net zo'n reiger – grote snavel, dikke buik, spichtige poten – die ik bij de baai van Portland soms zag staan: wankelend en helemaal uit verhouding.

Mijn kamer komt uit op een lange, donkere gang – ook zonder ramen, ook van steen. Ik hoor mensen praten en lachen, het geluid van over de vloer schrapende stoelen en geklots van water. Keukengeluiden, eetgeluiden.

De gang is smal. Glijdend met mijn handen over de muren,

beweeg ik me naar voren. Langzaam begin ik mijn benen en lijf weer te voelen.

Een deuropening aan mijn linkerhand, waarin de deur ontbreekt, geeft toegang tot een grote ruimte, die aan één kant staat volgestouwd met medische en schoonmaakspullen: gaasjes, buisjes pijnstillers, honderden dozen zeep, verbandmiddelen. Aan de andere kant liggen vier smalle matrassen op de vloer, met allemaal kleren en dekens erop.

Iets verderop kom ik nog een kamer tegen die als slaapplek wordt gebruikt. Hierin liggen de matrassen van muur tot muur. Ze bedekken bijna elke vierkante centimeter van de vloer, waarvoor de kamer net een enorme patchworkdeken is.

Ik voel me schuldig: ze hebben mij duidelijk het beste bed en de mooiste kamer gegeven.

Het blijft me verbazen hoe verkeerd ik het al die jaren heb gezien, toen ik nog bouwde op leugens en geruchten. Al die tijd dacht ik dat de Onwaardigen beesten waren, die me aan stukken zouden scheuren. Maar deze mensen hebben me juist gered, de zachtste slaapplek gegeven, me verzorgd totdat ik weer gezond was. Zonder daar iets voor terug te vragen!

Nee, de beesten zitten juist aan de andere kant van het hek. Geüniformeerde monsters, die met zachte stem de ergste leugens vertellen en glimlachend je keel doorsnijden.

Als de gang scherp naar links buigt, worden de stemmen duidelijker. Ik ruik gebraden vlees, mijn maag knort luid.

Ik passeer nog meer kamers: nog een paar om in te slapen en eentje met planken langs alle wanden. In de ene hoek zes blikken bonen, een aangebroken zak bloem en (merkwaardig genoeg) een stoffig koffiezetapparaat; in de andere hoek staan emmers, koffie-blikken en een zwabber.

Na nog een bocht naar rechts eindigt de gang onverwachts in een grote ruimte, veel lichter dan alle andere. Langs één hele wand loopt een stenen aanrecht, net zoals op mijn kamer, met

daarboven een lange plank met zes batterijlampen, die een warm licht uitstralen. In het midden van de ruimte staan twee lange, smalle houten tafels, vol mensen.

Zodra ik verschijn, stokt het gesprek en flitsen tientallen ogen in mijn richting. Ik word me er opeens pijnlijk van bewust dat ik ben gekleed in een groot, vuil T-shirt, dat slechts tot halverwege mijn bovenbenen komt.

Ik zie mannen en vrouwen gewoon naast elkaar zitten, mensen van allerlei leeftijden, maar allemaal Onbehandeld. Het is voor mij zo vreemd, zo de wereld op zijn kop, dat ik even naar adem sta te happen, als versteend. Als ik eindelijk mijn mond open om iets te zeggen, komt er niets uit. Ik voel het gewicht van de stilte, het zware branden van al die ogen.

Raaf redt me. 'Zo, jij zult wel honger hebben,' zegt ze.

Ze staat op en gebaart naar een jongen aan het eind van de tafel. Hij zal een jaar of dertien, veertien zijn, mager en pezig, met een paar jeugdpuistjes. 'Eekhoorn,' vraagt ze scherp (alweer zo'n gekke bijnaam). 'Ben jij klaar met eten?'

De jongen kijkt wat bedroefd naar zijn lege bord, alsof hij er telepathisch nieuw eten op kan laten verschijnen of zo.

'Eh... ja,' zegt hij traag, terwijl hij van zijn lege bord naar mij kijkt en weer terug.

Ik kruip van verlegenheid bijna in mezelf weg.

'Nou, sta dan op. Lena moet toch ergens zitten.'

'Maar...' protesteert Eekhoorn.

Raaf schenkt hem een ijzige blik. 'Opstaan, Eekhoorn, en maak je nuttig. Ga jij maar eens kijken of de nesten wat te vertellen hebben.'

Eekhoorn werpt mij een knorrige blik toe, maar staat toch op en brengt zijn bord naar het aanrecht, waar hij het luid kletterend in de gootsteen laat vallen.

Raaf, die weer is gaan zitten, roept: 'Wie wat breekt, moet zelf dokken, Eekhoorn.'

Er wordt wat gegiecheld, waarna Eekhoorn dramatisch de stenen trap achter in de ruimte op stampst.

‘Sarah, haal jij voor Lena eens wat te eten.’ Raaf zit weer achter haar eigen maaltijd: een klonterige, grijze brij midden op haar bord.

Een meisje springt gretig op van haar stoel, als een duveltje-uit-een-doesje. Ze heeft gigantische ogen en een lichaam als een breinaald. Iedereen hier is trouwens broodmager: ik zie alleen maar ellebogen en schouders, scherpe randen en hoeken.

‘Kom maar, Lena.’ Ze lijkt het vooral bijzonder te vinden om mijn naam uit te spreken, alsof het een soort voorrecht is of zo. ‘Dan zal ik jou eens een bord volscheppen.’ Ze wijst naar een hoek, waar een enorme, gedeukte gietijzeren pan en een kromme koekenpan met deksel op een ouderwets houtfornuis staan. Ernaast staan slordig op elkaar gestapeld een stel niet bij elkaar passende borden, schalen en een paar snijplanken.

Nu moet ik de ruimte dan toch echt betreden en me langs de twee tafels wurmen. Voelden mijn benen net al wankel, nu voel ik me alsof ik elk moment door mijn knieën kan gaan.

Het is gek, maar de blikken uit de mannenogen voelen echt anders dan die van de vrouwen. De laatste zijn scherp, onderzoekend; de eerste zijn veel warmer, benauwend haast, bijna als een aanraking. Ik krijg moeite met ademhalen.

Weifelend schuifel ik naar het fornuis, waar Sarah me bemoeidigend staat toe te knikken, alsof ik een baby ben (al kan ze zelf niet ouder zijn dan twaalf). Ik blijf zo dicht mogelijk bij het aanrecht: als ik alsnog ga wankelen, kan ik mezelf dan makkelijker in balans brengen.

De meeste gezichten zie ik als een waas, niet meer dan een kleurvlek, maar enkele springen eruit. Zo zie ik dat Blauw met grote ogen naar me kijkt; een jongen van ongeveer mijn eigen leeftijd, met een rare pluk blond haar, die kijkt alsof hij elk moment in lachen kan uitbarsten; een iets oudere jongen, die me

fronsend aankijkt; een vrouw met lang, loshangend kastanjebruin haar...

Als onze blikken elkaar ontmoeten, slaat mijn hart een slag over en ik denk: mam! Het was tot op dit moment nog niet bij me opgekomen, dat mijn moeder hier weleens zou kunnen zitten. Ze móét hier ergens zijn – in de Wildernis, in een van de nederzettingen, kampementen of hoe ze ze ook noemen.

Maar dan draait de vrouw zich een beetje, zodat ik haar gezicht kan zien, en zie ik dat ze het – natuurlijk – niet is. Zij is veel te jong; waarschijnlijk zo oud als mijn moeder was toen ik haar voor het laatst zag – twaalf jaar geleden. Ik weet niet eens of ik mijn moeder wel zou herkennen, als ik haar weer zag. Mijn herinneringen aan haar zijn zo vaag, zo vervormd door al die lagen tijd en dromen.

‘Slobber,’ zegt Sarah, als ik bij het fornuis aankom.

De wandeling van mijn kamer naar hier heeft me uitgeput. Het is gewoon niet te geloven dat dit hetzelfde lichaam is dat met gemak tien kilometer rende en Munjoy Hill ook nog even mee-pikte, alsof het niets was.

‘P-pardon?’

‘Slobber.’ Ze haalt het deksel van de pan. ‘Zo noemen wij dit soort eten, als de voorraden aan het opraken zijn. Haver, rijst, soms wat brood en wat we verder nog aan granen hebben; laat het hele zootje een paar uur pruttelen en hop: slobberen maar, godverdomme!’

Ik schrik van de vloek die uit haar mond rolt.

Ze pakt een plastic bord (vaag zie ik er spookachtige omtrekken van dieren op staan: een kinderbord) en schept een flinke portie op.

Achter me, aan de tafels, is iedereen weer aan het praten geslagen. Hun stemmen vullen de ruimte met een laag gegons. Het maakt dat ik me iets beter begin te voelen: in ieder geval is niet alle aandacht meer op mij gericht.

‘Maar het goede nieuws,’ vervolgt Sarah vrolijk, ‘is dat Kakkerlak gisteravond een cadeautje heeft meegebracht.’

‘H-hoe bedoel je?’ Ik heb nog steeds moeite met haar manier van spreken. ‘Is er nieuwe voorraad binnengekomen?’

‘Beter nog.’ Grijnzend tilt ze het deksel van de tweede pan.

Er ligt een groot stuk vlees in, goudbruin en knapperig dichtgeschroeid. De geur ervan brengt me bijna in tranen.

‘Konijn!’

Ik heb nog nooit konijn gegeten (ik heb het zelfs nooit als iets eetbaars gezien, laat staan als ontbijt), maar nu neem ik het bord dankbaar van haar aan. Ik kan me bijna niet inhouden; ik zou er meteen mijn tanden in willen zetten. Het liefst zou ik het ook gewoon staand opeten: alles beter dan tussen al die vreemden in te moeten zitten.

Blijkbaar voelt Sarah mijn angst. ‘Kom maar,’ zegt ze, ‘dan mag je naast mij zitten.’ En ze pakt me bij mijn arm en leidt me naar de tafel.

Ook dit verrast me. In Portland en andere begrensde gemeenschappen is men uiterst spaarzaam met aanrakingen. Zelfs Hana en ik omhelsden elkaar zelden: we sloegen nooit een arm om elkaars schouder, terwijl zij toch mijn allerbeste vriendin was.

Er trekt plots een kramp door mijn lichaam. Ik klap dubbel en laat mijn bord bijna vallen.

‘Rustig maar.’ Aan de overkant van de tafel zit de blonde jongen, die eerder keek alsof hij zijn lachen niet kon inhouden. Hij trekt zijn wenkbrauwen op – al even lichtblond als zijn haar, dus zo goed als onzichtbaar.

Hij heeft, net als Raaf, een Procedureteken onder zijn linker oor, dat net als bij haar nep moet zijn. In de Wildernis wonen alleen Onbehandelden: mensen die er zelf voor hebben gekozen of ertoe werden gedwongen de begrensde steden te ontvluchten.

‘Gaat het?’

Ik geef geen antwoord – simpelweg omdat ik het niet kan. Een

levenlang van angsten en waarschuwingen bonkt door mijn lichaam, woorden flitsen door mijn hoofd: illegaal, fout, sympathisant, ziekte... Ik haal diep adem en probeer het rotgevoel te negeren. Het zijn immers woorden uit Portland, oude woorden. Die heb ik, net als de oude ik, achter dat hekwerk achtergelaten.

‘Ja hoor, ze voelt zich prima,’ springt Sarah ertussen. ‘Zij heeft gewoon honger.’

‘Ja, prima,’ echo ik – een seconde of vijftien te laat.

De jongen grinnikt weer.

Sarah gaat op de bank zitten en slaat met haar vlakke hand op de lege plek naast haar – de plek die Eekhoorn net heeft verlaten.

Gelukkig is dit het uiteinde van de tafel, zodat ik me geen zorgen hoef te maken over nóg iemand naast me. Ik neem voorzichtig plaats en tuur naar mijn bord. Ik voel dat iedereen weer naar mij kijkt. Gelukkig praten ze wel gewoon door – een troostende deken van geluid.

‘Toe maar, hoor.’ Sarah knikt me bemoedigend toe. Ze is zeker zes jaar jonger dan ik, maar doet alsof ik een kind ben. En zo voel ik me ook bij haar.

‘Ik eh... ik heb geen vork,’ zeg ik zacht.

Dan begint de blonde jongen eindelijk te lachen, luid en lang.

Sarah lacht ook. ‘We hebben hier geen vorken,’ zegt ze. ‘En geen lepels, niks. Eet maar gewoon.’

Als ik het waag omhoog te kijken, zie ik dat iedereen me gemuseerd glimlachend zit aan te kijken. Een grijsharige man van minstens zeventig knikt me toe. Ik kijk vlug weer naar beneden, mijn hele lichaam warm van de schaamte. Natuurlijk malen ze in de Wildernis niet om bestek en dat soort dingen!

Ik pak het stuk konijn in mijn handen en trek behoedzaam een klein stukje vlees van het bot. En dan geloof ik echt dat ik in huilen ga uitbarsten: zoiets verrukkelijks heb ik nog nooit geproefd!

‘Lekker, hè?’ zegt Sarah.

Ik kan alleen maar knikken. Ik vergeet op slag die hele ruimte vol vreemden, al die mensen die naar me staren, en ruk als een wild beest aan mijn konijn. Ik schep wat slobber op met mijn vingers en slurp het naar binnen. Zelfs dat smaakt verrukkelijk.

Tante Carol zou een rolberoerte krijgen als ze me nu zag! Toen ik klein was, lustte ik mijn erwtdes al niet meer als ze tegen mijn kip aan hadden gelegen; vroeger maakte ik altijd keurige vakjes op mijn bord.

Veel te snel is mijn bord leeg, op een paar botjes na: ik heb het hele stuk konijn volledig schoon geplukt. Ik zuig de laatste restjes slobber van mijn vingers en strijk dan met de rug van mijn hand langs mijn mond. Dan voel ik een golf van misselijkheid opkomen. Ik sluit vlug mijn ogen om hem weg te duwen.

‘Oké,’ zegt Raaf, terwijl ze abrupt opstaat. ‘Aan het werk.’

Onmiddellijk is er een en al bedrijvigheid: stoelen en banken worden schrapend weggeschoven; ik vang flarden op van onbegrijpelijke gesprekken (‘Gister strikken gezet’, ‘Jouw beurt om oma te checken’). Iedereen loopt achter mij langs, zet zijn bord met veel herrie in de afwasbak en stampet dan de trap links van me op, naast het fornuis. Ik voel hun lichamen, ruik ze zelfs – als een warme rivier van mensen. Ik houd mijn ogen gesloten terwijl de ruimte leegstroomt. Langzaam trekt de misselijkheid weg.

‘Hoe voel je je nu?’

Ik open mijn ogen. Raaf staat voor me, met twee handen op de tafel; Sarah zit nog steeds naast me. Zij heeft één been naar haar borst getrokken en heeft een arm om haar knie geslagen. Zo ziet ze er eindelijk uit als haar leeftijd.

‘Beter,’ zeg ik – wat inderdaad zo is.

‘Als je denkt dat je het aankunt,’ zegt Raaf, ‘kun je Sarah helpen met de afwas.’

‘Oké,’ zeg ik.

Ze knikt. ‘Mooi zo. Daarna, Sarah, mag je haar mee naar boven nemen. Je kunt onze nederzetting maar beter een beetje leren

kennen, Lena. Maar ga niet te ver, hè: ik wil je niet weer uit het bos hoeven sleuren.'

'Oké,' zeg ik nogmaals, waarna ze tevreden glimlacht.

Zij is het duidelijk gewend bevelen uit te delen. Ik vraag me af hoe oud ze eigenlijk is. Ze neemt zo makkelijk de leiding op zich, terwijl ze beslist jonger is dan de helft van de Onwaardigen hier. Als ik denk: Hana zou haar zeker mogen, voel ik die pijn weer: alsof er een mes onder mijn ribben wordt gestoken.

'O, en Sarah...' – roept Raaf, reeds op weg naar de trap – 'pak ook even een broek voor Lena uit het magazijn, wil je? Hoeft ze tenminste niet half in d'r blootje rond te hupsen.'

Ik voel dat ik weer rood word en begin nerveus de zoom van het T-shirt over mijn bovenbenen te trekken.

Als Raaf dit ziet, moet ze lachen. 'Maak je niet druk,' zegt ze, 'dat hebben we hier wel eerder gezien, hoor.' Dan springt ze, met twee treden tegelijk, de trap op en is verdwenen.

Bij tante Carol had ik elke avond afwascorvee, daar was ik zo langzamerhand wel aan gewend. Maar afwassen in de Wildernis is een heel ander verhaal.

Het begint met het water.

Sarah leidt me terug door de gang, naar een van de kamers die ik op weg naar de keuken al ben gepasseerd. 'Dit is de voorraadkamer,' zegt ze, even fronsend naar alle lege planken en de bijna lege zak met bloem. 'We raken er een beetje doorheen, vrees ik,' zegt ze, alsof ik dat zelf niet zie.

Er trekt een golf van medeleven door me heen – voor haar, voor Blauw, voor iedereen hier, met zijn bleke knokigheid.

'En hier bewaren we het water. Dat halen we 's ochtends – ik niet, hoor: ik ben nog te klein – de jongens, en Raaf soms ook.' Ze hurkt in de hoek bij de emmers, waarvan ik nu pas zie dat ze gevuld zijn. Steunend tilt ze er eentje op, met twee handen. Hij is enorm, bijna even groot als haar romp. 'Nog eentje erbij, dan

zijn we klaar,' zegt ze. 'Een kleine moet genoeg zijn.' Dan sjokt ze de kamer uit, de emmer met hoorbare inspanning voor zich uit houdend.

Tot mijn grote schaamte merk ik dat ik zelfs moeite met de kleinere emmer heb. Het ijzeren handvat snijdt pijnlijk in mijn handen (die nog steeds vol korsten en blaren zitten van mijn vlucht door de Wildernis): voor ik op de gang ben, moet ik mijn emmer alweer neerzetten. Uitgeput leun ik tegen de muur.

'Gaat het?' roept Sarah achterom.

'Ja hoor!' roep ik – iets te snibbig – terug. Ik ga me toch zeker niet door haar laten redden!

Ik til de emmer weer op, doe een paar aarzelende stappen, zet hem weer neer, rust weer uit: optillen, vooruit schuifelen, neerzetten, rusten; optillen, vooruit schuifelen, neerzetten, rusten... Als ik bij de keuken aankom, ben ik buiten adem en prikt het zweet in mijn ogen.

Gelukkig ziet Sarah het niet. Zij zit op haar hurken bij het fornuis en pookt in het vuur met het verkoelde uiteinde van een houten stok, om het hoger te laten opvlammen.

's Ochtends koken we het water eerst,' zegt ze, 'om het te zuiveren. Als we dat niet doen, zijn we met zijn allen van het ontbijt tot aan het avondeten aan de racekak.' Dat laatste woord vind ik echt iets voor Raaf: dit moet een van haar mantra's zijn.

'Waar komt dat water dan vandaan?' vraag ik, blij dat ze nog steeds met haar rug naar me toe zit, zodat ik even kan rusten, op een van de banken vlak bij me.

'Uit een rivier, de Cocheco,' antwoordt ze. 'Niet zo ver hier-vandaan: een kilometer of twee, tweeënhalf op zijn hoogst.'

Niet te geloven, dat je die emmers – vol – twee kilometer lang moet sjouwen!

'Via die rivier komen we ook aan onze voorraden,' ratelt Sarah verder. 'Vrienden van binnen laten ze naar ons toe drijven. De Cocheco stroomt namelijk dwars door Rochester.' Ze grinnikt.

‘Raaf zegt weleens dat ze de rivier op een dag ook nog eens een Reisdoelformulier laten invullen.’

Ze stopt wat hout in het fornuis van een stapel in de hoek. Dan staat ze op en knikt. ‘We zullen het water een beetje opwarmen; dat wast makkelijker af.’

Op een van de hoge planken boven het aanrecht staat een gigantische ijzeren soeppan, zo groot dat je er wel een baby in zou kunnen wassen. Voor ik kan aanbieden haar te helpen, heeft Sarah zich al omhoog gehesen, balanceert even als een turnster op de rand van het aanrecht, gaat dan staan en trekt de pan naar zich toe. Dan springt ze weer van het aanrecht af en landt geluidloos op de vloer. ‘Oké...’ Ze veegt een paar haren weg, die zijn losgeraakt uit haar paardenstaart. ‘Nu moet het water in de pan, en de pan op het fornuis.’

Alles in de Wildernis is een langdurig proces – trage stappen, langzaam voorwaarts – alles kost extra tijd.

Terwijl we wachten tot het water warm is, somt Sarah de huidige bewoners van de nederzetting op – een wirwar van namen, die ik nooit zal kunnen onthouden.

Opa, de oudste; Bofkont (meestal afgekort tot Bo), die door een ernstige infectie een vinger is kwijtgeraakt, maar de rest van haar ledematen en haar leven heeft weten te behouden; Braam, die ooit op wonderbaarlijke wijze in de Wildernis opdook: midden tussen de doornige braamstruiken, alsof hij er was afgeleverd door wolven.

Bijna iedere naam heeft een verhaal, inclusief die van Sarah zelf. Toen zij zeven jaar geleden samen met haar oudere zus in de Wildernis aankwam, smeekte ze de bewoners om een nieuwe, coole naam. Ze lijkt er nog steeds een beetje verbolgen over: zij wilde iets stoers, zoals Mes of Staal, maar Raaf had wat gelachen, een hand op haar hoofd gelegd en gezegd: ‘Ik vind jou er gewoon echt uitzien als een Sarah.’ Dus was ze Sarah gebleven.

‘Wie is jouw zus dan?’ vraag ik.

Ik denk even aan mijn eigen zus, Rachel. Niet degene die ik heb achtergelaten, de Behandelde – volkomen wezenloos, afgestompt – maar de Rachel die ik me herinner uit mijn kindertijd. Ik sluit kort mijn ogen en laat dit beeld gauw weer los.

‘O, die is hier niet meer. Zij is eerder deze zomer uit de nederzetting vertrokken, om zich aan te sluiten bij het V. Ze komt mij ophalen, zodra ik oud genoeg ben om mee te helpen.’

Er klinkt trots door in haar stem, dus knik ik goedkeurend, ook al heb ik geen idee wat ze met ‘het vee’ bedoelt.

Er komen nog meer namen. Jager, de blonde jongen die tegenover me zat (‘Dat is zijn “voorheen-naam”,’ zegt Sarah – het woord voorheen heel zacht en gehaast uitsprekend, alsof het een scheldwoord is – ‘Hij kan eigenlijk helemaal niet jagen’). En Spijker, die een paar jaar geleden vanuit het noorden arriveerde.

‘Iedereen zegt altijd dat hij een foute uitstraling heeft,’ zegt ze. Opnieuw hoor ik Raafs stem in haar woorden doorklinken. Ze trekt aan haar T-shirt, dat zo dun is geworden dat het bijna doorschijnend is. ‘Maar dat vind ik niet. Tegen mij doet hij altijd aardig.’

Spijker moet de donkerharige jongen zijn, die me bij het betreden van de keuken zo’n boze blik toewierp. Als dat zijn normale gezichtsuitdrukking was, begrijp ik wel waarom veel mensen zijn houding niet prettig vinden.

‘En waarom heet hij zo?’ vraag ik.

Sarah giechelt. ‘Van spijkerhard,’ zegt ze. ‘Heeft Opa voor hem bedacht.’

Ik besluit zoveel mogelijk uit Spijkers buurt te blijven – als ik überhaupt in deze nederzetting blijf. Ik geloof niet dat ik erg veel keus heb, maar ik voel gewoon dat ik hier niet thuishoor. Ergens had ik, geloof ik, zelfs liever gehad dat Raaf me had laten liggen waar ze me heeft gevonden. Toen was ik immers dichterbij Alex: hij stond aan het eind van die lange, donkere tunnel. Ik had door dat stikdonker kunnen lopen en hem terug kunnen krijgen...

‘Het water is klaar!’ roept Sarah dan eindelijk.

Alweer een heel proces, tergend traag: we vullen een van de bakken met het warme water, waarna Sarah er langzaam wat zeep aan toevoegt – geen druppel wordt verspild.

Nog zoiets dat me nu al in de Wildernis opvalt: alles wordt hier gebruikt, hergebruikt, op rantsoen gesteld, afgemeten en gewogen.

‘En Raaf?’ vraag ik, terwijl ik mijn armen in het warme water steek.

‘Raaf?’ Sarahs gezicht klaart meteen op. Zij is dol op Raaf, zie ik.

‘Ja, wat is haar verhaal? Waar woonde zij voorheen?’ Ik weet niet waarom ik dit zo graag wil weten. Gewoon uit nieuwsgierigheid, denk ik. Ik ben benieuwd hoe je zo iemand wordt: zo zelfverzekerd, zo scherp, een echte leider.

Sarahs gezicht betreft. ‘Er is geen voorheen,’ zegt ze kort. En dan valt ze stil – voor het eerst in een uur tijd.

Zwijgend doen we de afwas.

Pas als de afwas klaar is en het tijd wordt om mij van nieuwe kleren te voorzien, wordt Sarah weer spraakzaam.

Ze leidt me naar een kleine ruimte, die ik eerder heb aangezien voor een slaapkamer. Overal liggen stapels kleren: op de vloer, op de planken. ‘Dit...’ zegt ze giechelend, met een weids handgebaar, ‘dit is onze boetiek.’

‘Zo, waar komen al die kleren vandaan?’ Ik loop voorzichtig naar binnen, maar kan het niet helpen dat ik op T-shirts en opgerolde sokken stap. Elke centimeter van de vloer ligt bezaaid met stof.

‘O... die hebben we gevonden,’ zegt Sarah vaag. En dan opeens, fel: ‘De Bliksemoorlog heeft niet uitgepakt zoals ze beweren, weet je. Daar hebben de zombies over gelogen – zoals ze over alles liegen.’

‘De zombies?’

Ze grijnst. ‘Zo noemen wij de Behandelde(n), mensen die de Procedure hebben ondergaan. Volgens Raaf zijn zij net zombies; de Behandeling maakt mensen stom.’

‘Nee, dat is niet waar,’ reageer ik instinctief.

Bijna verbeter ik haar zelfs: het zijn de pàssies die ons stom maken, als een dier. ‘Vrij van liefde is dicht bij God’, een oude spreuk uit *Het Boek van Ssst*. De Behandeling bevrijdt ons van extreme emoties, schenkt klaarheid in ons denken en voelen.

Maar als ik vervolgens denk aan tante Carols glazige blik en mijn zus’ uitdrukingsloze gezicht, vind ik de term zombies eigenlijk best treffend. En het klopt ook dat de geschiedenisboeken en onze leraren altijd over de Bliksemoorlog hebben gelogen: de Wildernis zou door de bombardementen totaal zijn schoon-geveegd; er zouden niet eens meer Onwaardigen (of bewoners van nederzettingen) bestaan.

Sarah trekt haar schouders op. ‘Als je slim bent, geef je om anderen. En als je om anderen geeft, heb je lief.’

‘Heb je dat ook van Raaf?’

Ze glimlacht opnieuw. ‘Raaf is superslim.’

Het kost me wat graafwerk, maar uiteindelijk vind ik een legergroene broek en een katoenen T-shirt met lange mouwen. Ik vind het alleen te ver gaan om ook nog in iemand anders’ ondergoed rond te lopen, dus dat besluit ik dan maar aan te houden.

Sarah wil per se dat ik mijn nieuwe outfit voor haar show. Zij geniet hier duidelijk van; ze blijft me smeken nog meer te proberen. Ik merk voor het eerst dat ze nog maar een kind is.

Als ik haar vraag zich even om te draaien, zodat ik me kan omkleden, kijkt ze me echter aan alsof ik gek ben. Ik geloof dat ze in de Wildernis niet veel privacy kennen. Toch trekt ze haar schouders op en draait zich met haar gezicht naar de muur.

Het voelt goed om eindelijk dat T-shirt over mijn hoofd te trekken, waar ik nu al dagen in rondloop. Ik weet dat ik stink en verlang wanhopig naar een douche, maar voorlopig ben ik al blij

met wat redelijk schone kleren. De broek past prima: laag op de heupen en niet eens zoveel te lang, als ik hem bij mijn middel een paar maal heb omgeslagen. Het T-shirt is lekker zacht en zit ook goed.

‘Niet slecht,’ zegt Sarah, als ze zich weer heeft omgedraaid. ‘Bijna een gewoon mens.’

‘Goh... bedankt.’

‘Ik zei “bijna”,’ grinnikt ze.

‘Oké: “bijna bedankt” dan.’

Een goed paar schoenen vinden is lastiger. De meeste mensen in de Wildernis doen het ’s zomers zonder. Sarah laat me trots de onderkant van haar voeten zien: bruin en hard van het eelt. Ten slotte vinden we een paar hardloopschoenen, die slechts ietsje te groot zijn: met een paar dikke sokken zitten ze prima.

Als ik neerkniel om mijn veters te strikken, voel ik opnieuw een steek door mijn hart gaan. Dit heb ik zo vaak gedaan – voor een veldloopwedstrijd, in de kleedkamer, naast Hana, omringd door tientallen anderen, dollend over wie er het hardste kon – maar ik heb er nooit bij stilgestaan hoe bijzonder het eigenlijk was.

Voor het allereerst bedenk ik: was ik maar nooit overgestoken. Ik duw deze gedachte vlug weer weg; ik probeer haar te verstoppen, in mijn hoofd te begraven. Het is nu eenmaal gebeurd, en Alex is dood vanwege mijn oversteek. Terugblikken heeft geen enkele zin; dat moet ik dan ook echt niet doen.

‘Zo. Klaar voor de rest van de nederzetting?’ vraagt Sarah.

Eigenlijk ben ik al uitgeput van het uit- en aankleden. Toch verlang ik wanhopig naar wat lucht en ruimte.

‘Laat maar zien,’ zeg ik.

We lopen terug naar de keuken, waar we de smalle stenen trap achter het fornuis beklimmen.

Sarah huppelt voor me uit. Na een scherpe draai verdwijnt ze uit het zicht. ‘We zijn er bijna!’ hoor ik haar roepen.

Na een laatste lange draai zijn de treden ineens op. Ik stap in een felle lichtheid, voel zachte grond onder mijn voeten. Ik struikel – verward en kortstondig verblind. Het is alsof ik een droom ben in gelopen. Knipperend met mijn ogen probeer ik iets van deze andere wereld te begrijpen.

Sarah staat een eindje verderop te lachen. Ze steekt haar armen in de lucht – ze baden in het zonlicht. ‘Welkom in onze nederzetting,’ roept ze en maakt een huppeldansje in het gras.

De plek waar ik heb geslapen was dus ondergronds. Ik had het kunnen weten: geen ramen, die vochtige lucht... De trap heeft me naar de begane grond gebracht, naar de vrije buitenlucht. Waar ooit een gebouw stond, is nu nog slechts een open grasvlakke, vol verkoold hout en grote brokken steen.

Hier was ik niet op bedacht: dit gevoel van zonlicht, de geur van groei, van leven.

Overal om ons heen staan enorme bomen, hun bladeren bevlekt met geel, alsof ze langzaam van buitenaf vlam vatten. Ze vormen een levendig patroon op de grond, van verspringende licht- en schaduwvlekken.

Er borrelt iets dieps, iets eeuwenouds in me op. Ik zou me op de grond willen storten en huilen van vreugde, of mijn armen openen en gelukzalig in het rond dansen. Ik heb zo lang opgesloten gezeten, dat ik al die ruimte in me zou willen opzuigen, en al die heldere, lege lucht, die zich overal om me heen uitstrekt.

Sarah verklaart: ‘Dit was vroeger een kerk.’ Ze wijst achter me, naar de versplinterde stenen en het zwartgeblakerde hout. ‘Maar de bommen hebben de kelder niet bereikt. Er zijn nog veel meer ondergrondse ruimten in de Wildernis, die de bommen ongedeerd hebben gelaten – dat zul je nog wel zien.’

‘Een kerk?’ zeg ik verbaasd. In Portland zijn de kerken van staal, glas en schone, witgepleisterde muren. Steriele plekken, waar het wonder van het leven en Gods kennis worden verheerlijkt en aangetoond, met behulp van microscopen en centrifuges.

‘Een van de oude,’ zegt Sarah. ‘Daar zijn er ook een hele hoop van. Aan de westkant van Rochester staat er zelfs nog eentje overeind. Die zal ik je weleens laten zien, als je wilt.’ Dan steekt ze haar hand uit en trekt aan mijn T-shirt. ‘Kom, ik moet je nog zoveel laten zien!’

Mijn enige andere keer in de Wildernis was met Alex. We glipten samen de grens over, zodat hij me kon laten zien waar hij woonde. Zijn nederzetting lag, net als deze, op een grote open plek: een plaats die ooit bewoond was geweest en die de bomen en struiken nog niet opnieuw hadden opgeëist.

Deze open plek is echter nog groter en barst van de half ingestorte stenen bogen en nog deels overeind staande muren. Er is zelfs een reeks betonnen traptreden, die in een keurige spiraal vanaf de grond opklimt... en eindigt in het niets. Op de laatste trede hebben vogels een nest gemaakt.

Met ingehouden adem loop ik samen met Sarah door het gras, dat vochtig aanvoelt en op sommige plekken bijna tot aan mijn knieën reikt.

Dit is een ruïnewereld, een bizar toneeldecor: deuren die nergens op uitkomen; een roestige vrachtwagen zonder wielen op een strook bleekgroen gras, met een boom die dwars door het midden groeit; en overal glinsterende brokjes metaal, tot onherkenbare vormen gesmolten en verbogen.

Sarah, naast me, huppelt haast: zij bruist hier van de opwinding. En ze ontwijkt alle stenen en schroot in het gras met gemak, terwijl ik mijn blik constant op de grond gericht moet houden. We komen daardoor maar langzaam vooruit en het is bovendien vreselijk vermoeiend.

‘Dit is dus een hele stad geweest,’ zegt ze. ‘En dit was waarschijnlijk de hoofdstraat. Op veel plekken zijn de bomen nog jong, terwijl er bijna geen huizen meer staan. Zo kun je zien waar iets moet hebben gestaan: hout verbrandt namelijk veel sneller dan steen.’ Dan laat ze haar stem zakken tot fluisterniveau en

kijkt me met grote ogen aan. ‘Het waren niet de bommen die de ergste schade hebben aangericht, weet je: dat waren de branden, die erop volgden.’

Ik knik geschokt.

‘En dit was een school.’ Ze wijst naar een groot, rechthoekig terrein met lage begroeiing. De bomen aan de rand ervan dragen de tekenen van vuur: geblakerd en praktisch bladerloos doen ze me denken aan gigantische, ijle spoken. ‘Er stonden nog een paar lockers, gewoon met de deurtjes open. En in sommige daarvan zaten nog kleren en allerlei andere spullen en zo.’

Pas bij het zien van haar ietwat schuldbevuste blik begrijp ik het: de kleding in de voorraadkamer, de broek en het T-shirt dat ik draag – dat alles moet érgens vandaan zijn gekomen, en er is blijkbaar bewust naar gezocht.

‘Stop heel even, wil je?’ Buiten adem blijf ik voor de oude school staan.

We staan net in een strook zonlicht, ik geniet van de warmte. Hoog boven ons hoofd scheren een paar kwetterende vogels; kleine, snelle schaduwen door de blauwe lucht. Heel in de verte hoor ik vrolijk geroep en gelach: Onwaardigen die door het bos lopen. En overal dwarrelen en zweven goudgroene bladeren door de lucht.

Op de bovenste trede van wat ooit een van de ingangen van de school moet zijn geweest, zit een eekhoorn rechtop, met een noot tussen zijn poten. Nu leidt de trap nog slechts naar de bodem en boort zich daar in de zachte aarde en een laag veldbloemen. Ik denk aan alle voeten die moeten hebben gelopen waar nu dat eekhoortje zit. Ik denk aan alle warme handen, die aan de cijfersloten van de lockers moeten hebben gedraaid; de stemmen, de drukte, de beweging. En ik bedenk hoe het moet zijn geweest tijdens de Bliksemoorlog: de paniek, het geschreeuw, het geren, het vuur.

Op school leerden we altijd dat de Bliksemoorlog (officieel: de

Sanering) uiterst vlot was verlopen. We kregen beelden te zien van piloten die vanuit hun cockpit wuifden, terwijl de bommen op een ver, groen karpet vielen, met bommen zo klein dat ze net speelgoed leken en smalle rookpluimen, die als veren opstegen uit het struikgewas. Geen troep, geen pijn, geen gegil. Slechts een heel volksdeel – zij die zich hadden verzet en waren gebleven; zij die weigerden naar de goedgekeurde, afgebakende delen van het land te verhuizen; de ongelovigen en de besmetten – in één klap uitgewist. Snel als een aanslag op een toetsenbord omgetoverd in een droom.

Maar zo was het niet echt gegaan; dat kon helemaal niet. Niet zo vreemd dat die lockers nog vol zaten: al die kinderen konden zich alleen nog maar naar de uitgangen haasten, al duwend, trekkend, vechtend voor hun leven. Sommigen van hen (een heel klein deel) hadden wellicht weten te ontsnappen en hadden zich gevestigd in de Wildernis; de meesten waren echter overleden. Daarover hadden onze docenten tenminste wel de waarheid gesproken.

Ik sluit mijn ogen, als ik voel dat ik sta te tolleren op mijn voeten.

‘Gaat het wel?’ vraagt Sarah bezorgd en ze legt een hand op mijn rug, smal en sterk. ‘We kunnen ook omkeren, hoor.’

‘Nee nee, het gaat wel.’

Ik open mijn ogen weer. De kerk ligt nog maar een meter of twintig, dertig achter ons. Het grootste deel van de oude hoofdstraat strekt zich nog voor ons uit en ik ben vastbesloten hem helemaal te zien.

We lopen nu nog wat langzamer. Sarah wijst me allerlei lege plekken en kapotte fundamenteen aan, waar ooit huizen hebben gestaan. Een restaurant (‘Dat is het pizzarestaurant waar we ons fornuis hebben gevonden’), een delicatessenzaak (‘Je kunt het reclamebord nog zien. Kijk maar, daar, half in de grond: “Broodjes op bestelling”’) en een kruidenier.

Deze laatste plek lijkt Sarah droevig te maken. De hele bodem is er omgewoeld, het gras nog jonger dan op de andere plekken.

Blijkbaar is er jarenlang in dit stuk grond gegraven. ‘We bléven maar etenswaren vinden: ze lagen overal begraven. Allemaal blikken en soms zelfs nog ingepakte spullen die niet door het vuur waren aangetast.’ Ze zucht weemoedig. ‘Maar nu is alles op.’

We lopen verder.

Nog een restaurant (te herkennen aan een gigantische metalen bar en twee stoelen met metalen ruggen, naast elkaar in een groot vierkant van zonlicht), een ijzerwarenhandel (‘Heeft ons meerdere malen uit de brand geholpen’) en daarnaast een bank. Hier opnieuw een trap die in de aardbodem verdwijnt; een gapend gat in de grond.

De donkerharige jongen – die van die boze blik – komt er net uit. Hij stapt het zonlicht in, een geweer nonchalant over zijn schouder.

‘O... hoi Spijker,’ zegt Sarah verlegen.

Terwijl hij langsloopt, rommelt hij even door haar haar. ‘Alleen voor mannen, hè,’ zegt hij. ‘Dat weet je.’

‘Ja, weet ik.’ Ze rolt met haar ogen. ‘Ik geef Lena gewoon een rondleiding. Daar slapen de mannen dus,’ zegt ze tegen mij.

Aha, dus zelfs bij de Onwaardigen is de Segregatie niet helemaal afgeschaft. Dat kleine stukje normaliteit, zo vertrouwd, is een hele opluchting voor me.

Spijkers ogen vliegen naar de mijne. Hij fronst.

‘H-hoi.’ Mijn stem is amper een piepje. Ik probeer erbij te glimlachen, maar dat mislukt helaas.

Spijker is erg lang en – zoals iedereen in de Wildernis – mager, maar er lopen dikke spierkabels over zijn onderarmen en zijn kaaklijn is krachtig en hoekig. Ook hij heeft het symbool van de Procedure, het driepuntige litteken, achter zijn linkeroor staan. Ik vraag me af of dat ook nep is, zoals bij Alex. Of misschien heeft de Behandeling bij hem gewoon niet gewerkt.

‘Als je maar uit de kluizen blijft!’ Deze woorden zijn weer voor

Sarah bedoeld, maar zijn blik blijft strak op de mijne gericht. Zijn ogen zijn kil en onderzoekend.

‘Tuurlijk,’ zegt Sarah. Zodra hij wegslentert, fluistert ze tegen mij: ‘Zo doet hij tegen iedereen, hoor.’

‘Mm, nu begrijp ik wat ze met die “foute uitstraling” bedoelen.’

‘Joh, trek je er maar niets van aan. En vat het vooral niet persoonlijk op.’

‘Nee, oké,’ zeg ik.

Maar als ik heel eerlijk ben, heeft deze korte ontmoeting me behoorlijk van mijn stuk gebracht. Alles is hier fout, ondersteboven, binnenstebuiten. Al die naar niets leidende deurposten, al die onzichtbare structuren. Gebouwen, wegwijzers, straten – ze werpen nog steeds de schaduw van het verleden over alles heen. Ik voel ze, ik hoor ze: het geschuifel van honderden voeten, een oude lach dwars door het lied van een vogel. Deze hele plek is opgebouwd uit herinneringen en echo’s.

Ik ben plotseling uitgeput. Ook al zijn we pas halverwege de oude straat, mijn eerdere voornemen om het hele terrein te verkennen, komt me ineens onzinnig voor. De felheid van de zon, al die lucht en ruimte om me heen... ik raak er helemaal van in de war.

Ik draai me om – veel te snel en onhandig – en struikel over een groot stuk met vogelpoep besmeurd leisteen. Eén seconde zweef ik in vrije val door de lucht, dan land ik hard en met mijn gezicht naar beneden op de grond.

‘Lena!’ Binnen een tel staat Sarah naast me en helpt me over-eind.

Ik heb op mijn tong gebeten. De smaak van bloed vult mijn mond.

‘Gaat het?’

‘Geef me heel even,’ zeg ik, licht hijgend, en laat me op de leisteenplaat zakken.

Ik bedenk dat ik niet eens weet welke dag het is, of zelfs welke maand. ‘Welke datum is het eigenlijk?’ vraag ik.

‘27 augustus,’ antwoordt Sarah, die me nog steeds strak aankijkt, haar gezicht vol zorgelijke rimpels. Maar ze komt gelukkig niet dichterbij.

Aha, de zevenentwintigste. Ik ben de eenentwintigste uit Portland vertrokken. Ik heb nu dus al bijna een week verprutst in de Wildernis, die omgekeerde wereld.

Maar dit is niet mijn wereld! De mijne ligt kilometers hiervandaan. Een wereld vol deuren die naar kamers leiden, schone witte muren, het zachte gegons van koelkasten; een wereld vol zorgvuldig geplande straten en stoepen, die niet barsten van de scheuren.

Opnieuw trekt er een hevige pijnscheut door mijn lichaam. Ik kruip in elkaar en klem mijn armen om mijn knieën. Over minder dan een maand ondergaat Hana haar Procedure!

Alex begreep de boel hier wel. Hij had deze ingestorte straat voor me kunnen heropbouwen en omtoveren in een zinvolle, ordelijke plek; hij zou me door de rimboe leiden. Met hem erbij had ik me wel gered.

‘Kan ik iets voor je doen?’ klinkt Sarah onzeker.

‘Nee nee, ik red me wel.’ Het lukt me amper om deze woorden langs de pijn te persen. ‘Het komt gewoon door het eten. Dat ben ik niet gewend.’

En dan moet ik opnieuw overgeven. Ik duw mijn hoofd tussen mijn knieën en hoest een paar keer, om de snik terug te dringen die door mijn lichaam siddert.

Maar ik geloof dat Sarah mij begrijpt. Ze zegt, heel zacht en kalm: ‘Op den duur wen je eraan.’ En ik heb het gevoel dat ze het over meer heeft dan over het ontbijt.

Daarna zit er niets anders op dan terugkeren: over de gebombardeerde weg, dwars door alle scherven en het metaal, dat als glinsterende slangen in het hoge gras ligt te wachten.

Verdriet is alsof je wegzinkt, verdrinkt, wordt begraven. Ik lig in water, met de geelbruine kleur van omgewoelde modder. Bij elke

ademhaling heb ik het gevoel dat ik stik. Maar er is niets om me aan vast te klampen: geen oevers, geen enkele manier om omhoog te klimmen. Ik kan niets anders doen dan loslaten.

Loslaten.

Al dat gewicht om je heen voelen, het knijpen van je longen, de trage lage druk. Laat jezelf dieper zakken. Er is niets dan bodem. Er is niets dan de smaak van metaal, de echo's van oude dingen en donkere dagen.